

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁS

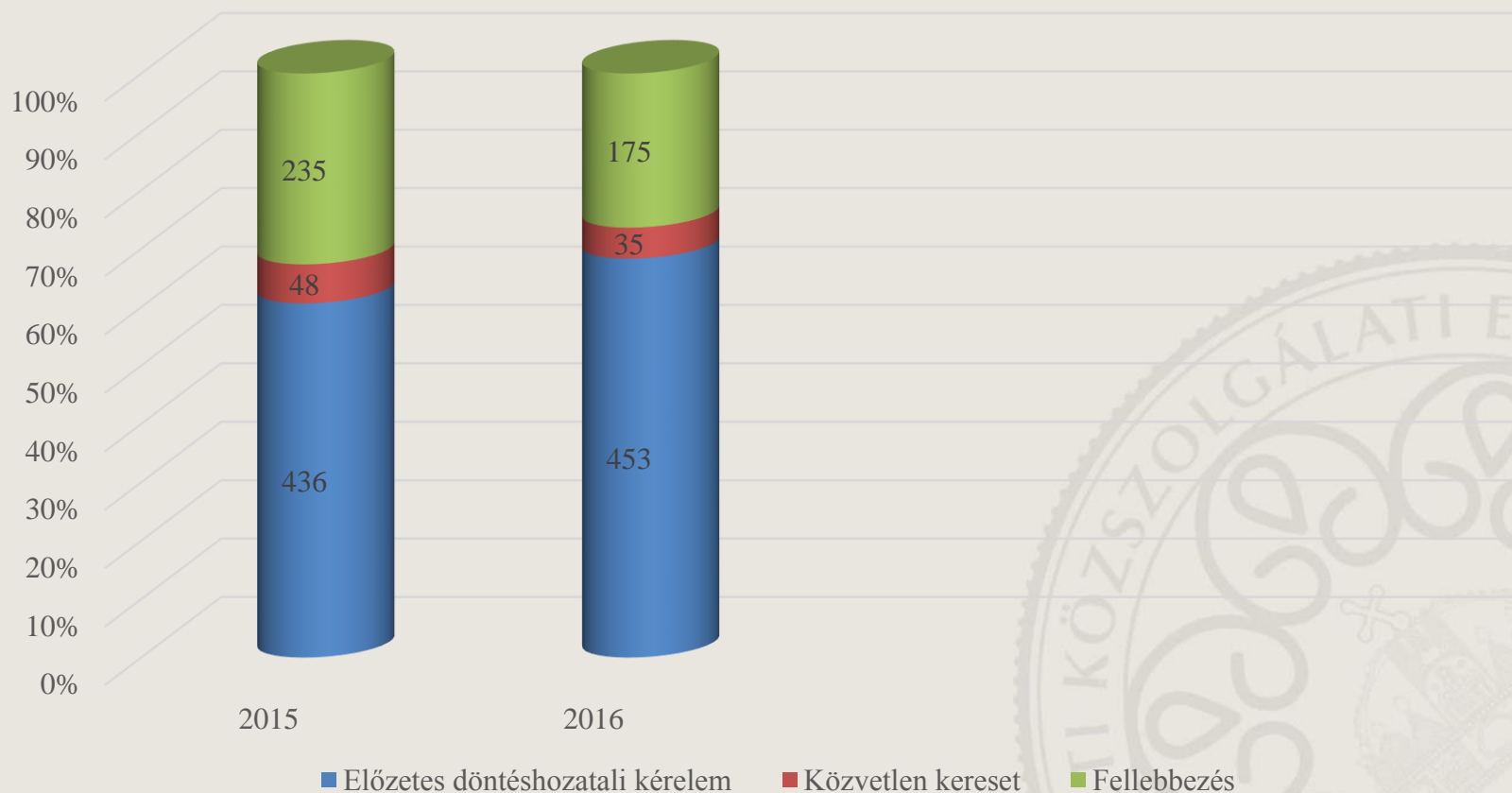
BEVEZETÉS

Az Európai Bíróság számokban

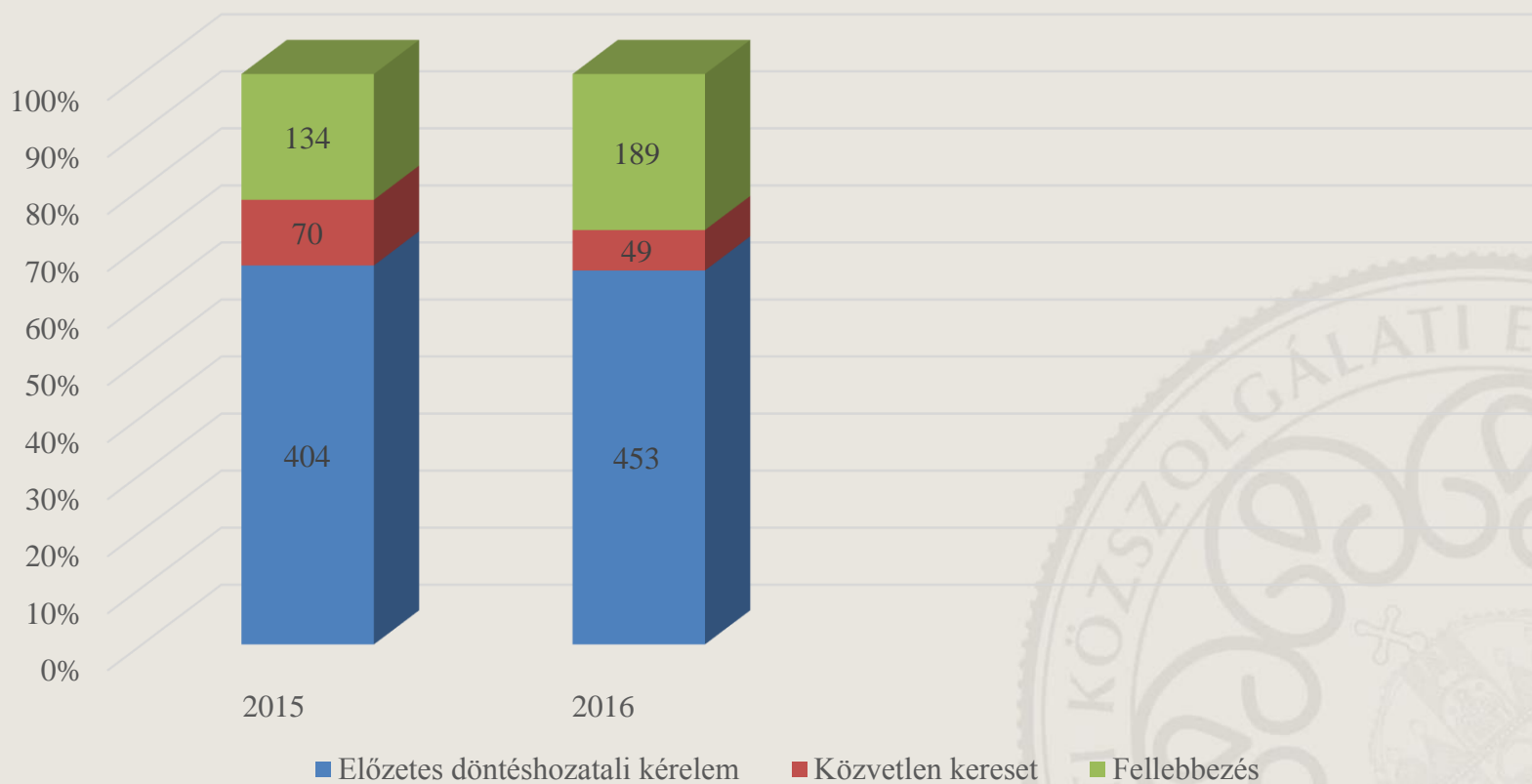
Érkezett ügyek

Az Európai Bíróság számokban

Befejezett ügyek

Az eljárás lényege

Együttműködés, „párbeszéd”

a tagállami bíróságok az Európai Unió Bírósága

Az eljárás indoka

Az EUB nem
alkalmazza az uniós
jogot.

Az EUB kizárólagos
hatáskörrel
rendelkezik az uniós
jog értelmezésére.

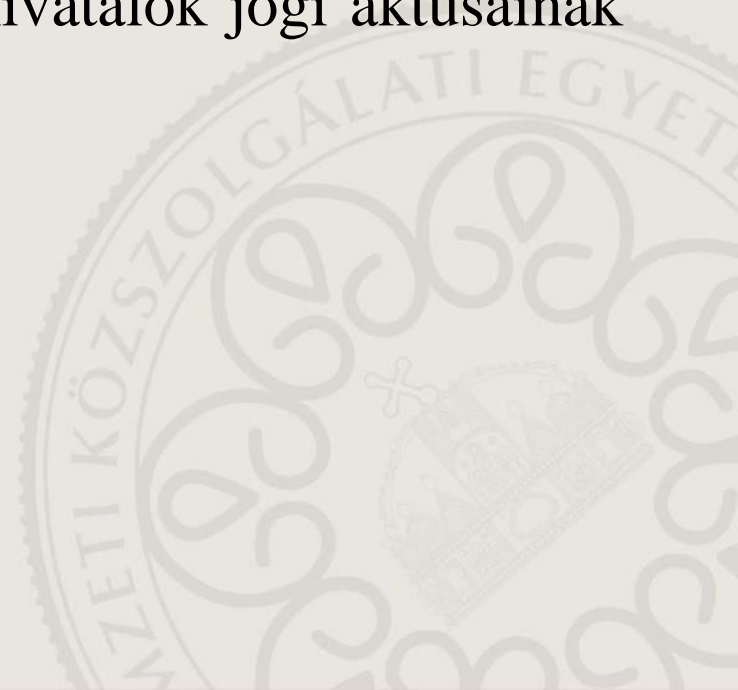

Szabályozás

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a Szerződések, az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak **értelmezése**;
- az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak **érvényessége**.

[EUMSZ. 267. cikk (1) bekezdés]

Az eljárás célja – értelmezés

- Az uniós normák **értelmezése** körében az eljárás biztosítja, hogy a normának **egyetlen egységes értelme** legyen az egész Európai Unióban.
- Az eljárás a nemzeti bíróságok – mint az uniós jog alkalmazásáért felelős bíróságok – és a Bíróság között abból a célból létesült, hogy **az uniós jog helyes alkalmazását** és egységes értelmezését valamennyi tagállamban biztosítsa [X és van Dijk ítélet, C-72/14 és C-197/14, EU:C:2015:564, 54. p.].
- Az eljárás célja többek között annak **megakadályozása**, hogy bármely tagállamban az uniós jognak meg nem felelő nemzeti ítélkezési gyakorlat alakuljon ki [Intermodal Transports ítélet, C-495/03, EU:C:2005:552, 29. p.]

Az eljárás célja – érvényesség

Egyedül a Bíróság rendelkezik hatáskörrel az uniós jogi aktusok **érvénytelenségének** megállapítására. E hatáskör kizárólagosságának indoka és célja:

- a **jogbiztonság** garantálása az uniós jog egységes alkalmazásának biztosítása révén [*Melki és Abdeli*, C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363, 54. p.; *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 40. p.]
- a hatékony bírói jogvédelmi rendszer szükségszerű **koherenciája**, hiszen egy uniós jogi aktus érvényességét illetően a tagállamok bíróságai között fennálló különbségek magát az uniós jogrendszer egységességét kérdőjeleznék meg, és a jogbiztonság alapvető követelményét veszélyeztetnék [*Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 17. p.; *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 62. p.; *PJSC*, C-72/15, EU:C:2017:236]
- a Bíróság van a **legkedvezőbb helyzetben** ahhoz, hogy állást foglaljon az uniós jogi aktusok érvényessége tárgyában [*PJSC*, C-72/15, EU:C:2017:236]

Az eljárás sematikája

Alapeljárás

**Előzetes
döntéshozatal**

**Eljárás
megindítása**

Döntéshozatal

Az eljárás célja

Az EUB

- **nem fellebbezési fórum** a tagállami bíróságok határozataival szemben.
- **nem dönti** és nem is döntheti el a tagállami bíróság előtt folyó alapjogvitát.
- nem bírálhat el az alapjogvitában eldöntendő **ténykérdéseket**.
- nem határozhat **a tagállami jogszabályok** értelmezése, alkalmazása körében.
- nem dönthet a tagállami jogszabály érvényességéről, és azt nem semmisítheti meg még akkor sem, ha az szemben áll az uniós joggal.

Az eljárás lefolytatásra vonatkozó hatáskör

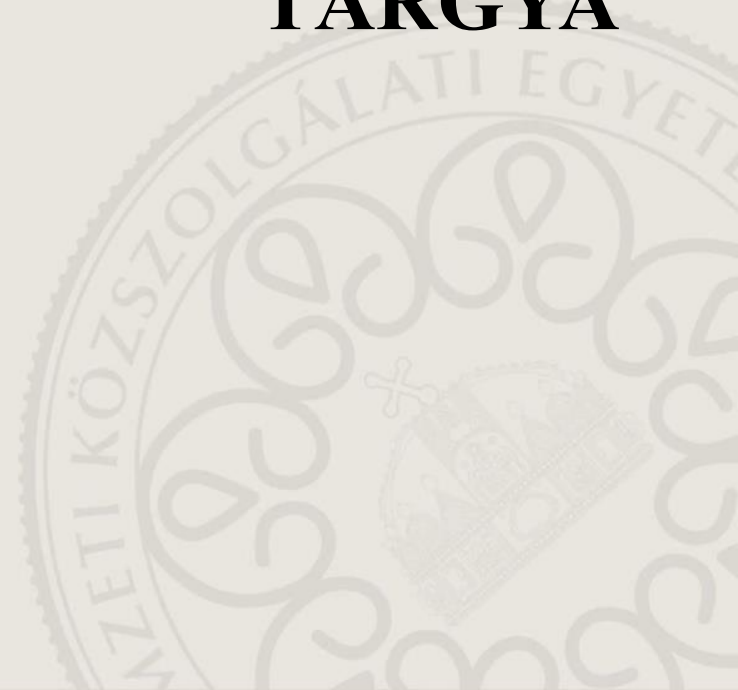
EUB – EUMSZ. 267. cikk

Törvényszék – EUMSZ. 256. cikk (3) bekezdés → az eljárási szabályzatban nem szerepel

AZ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYA

1. A „Szerződések”

1.1. Alapító szerződések

- ESZAK (1951)
- Euratom (1957)
- EGK (1957)
- EUSZ (1992)

1.2. Az alapító szerződések módosításai

- Egyesítési szerződés (1965)
- Grönland-szerződés (1984)
- Egységes Európai Okmány (1986)
- Amszterdami Szerződés (1997)
- Nizzai Szerződés (2001)
- Lisszaboni Szerződés (2007)

2. A csatlakozási okmányok

- Dánia, Írország, Egyesült Királyság (1972)
- Görögország (1979)
- Spanyolország és Portugália (1985)
- Ausztria, Finnország, Svédország (1994)
- Csehország, Ciprus, Észtország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovénia, Szlovákia (2004)
- Bulgária és Románia (2005) [*Kremikovtzi*, C-262/11]
- Horvátország (2012)

3. A társulási megállapodások

Az értelmezés a társulási szerződések által felállított társulási tanácsok aktusaira terjed ki

- *Tekdemir*, C-652/15 → az EGK és Törökország közötti társulást létrehozó megállapodáshoz csatolt 1/80 társulási tanácsi határozat

4. Uniós intézmények, szervek, hivatalok aktusai

- kötelező aktusok
- nem kötelező aktusok
  - ajánlás [*Grimaldi*, C-322/88]
  - a Tanács közös álláspontja (EUSZ volt VI. címe keretében elfogadva), amennyiben az harmadik személyekkel szemben joghatás kiváltására alkalmas [*Gestoras pro Amnistía*, C-354/04]
- közvetlen hatályú aktusok
- közvetlen hatállyal nem rendelkező aktusok (*Mazzalai-doktrína*, 111/75 → irányelv; *Pupino*, 105/03 → kerethatározat)

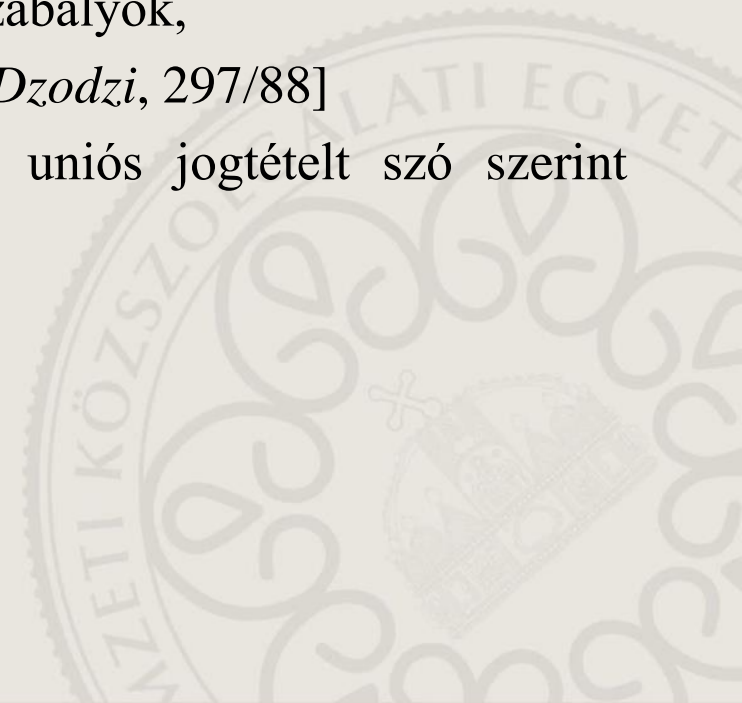
5. Tagállami belső jog

1. Főszabály:

- A tagállami belső jog értelmezésére az EUB-nak nincs hatásköre!

2. Kivétel:

- Értelmezhetők azok a tagállami belső jogszabályok,
  - amelyek az uniós jogra visszautalnak [*Dzodzi*, 297/88]
  - amelyekbe a tagállami jogalkotó az uniós jogtételt szó szerint belefoglalja [*Leur-Bloem*, C-28/95]

6. Nemzetközi szerződések

1. Főszabály:

- A Bíróság nem értelmez olyan nemzetközi szerződéseket, amelyeknek az Unió nem részese. [*Bogiatzi*, C-301/08]

2. Kivételek:

Értelmezi

- tagállamok nem tagállamokkal kötött egyezményeit, ha azok az uniós (közösségi) hatáskör körébe esnek (pl. GATT-egyezmény) [267-269/81]
- az Unió nem tagállamokkal kötött nemzetközi szerződéseit (pl. TRIPS egyezmény, Aarhusi egyezmény) [*Merck*, C-431/05; *Lesoochranárske*, C-240/09]
- a tagállamok egymás között kötött, uniós tevékenységhez kapcsolódó nemzetközi szerződéseit [*Pringle*, C-370/12]

AZ ELŐTERJESZTÉSI JOGOSULTSÁG

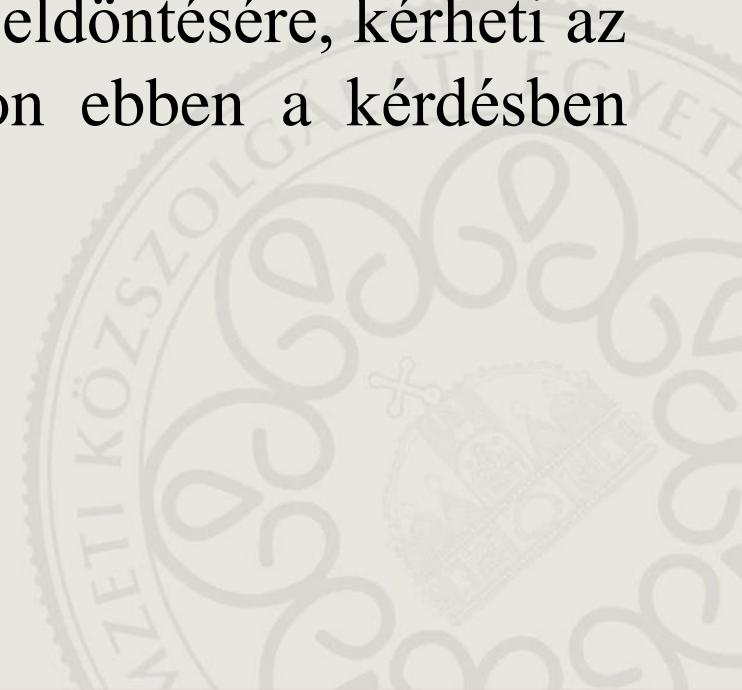

Előterjesztési jogosultság

EUMSZ. 267. cikk (2) bekezdés:

„Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen [ti.: az uniós jog értelmezését vagy érvényességét érintő] kérdés merül fel, és ez a [ti.: a nemzeti] bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.”

Előterjesztési jogosultság

- Az EUMSZ. 267. cikke valamennyi nemzeti bíróság számára előterjesztési jogosultságot jelent.
- A nemzeti bíróságoknak a lehető legszélesebb lehetőséggel kell rendelkezniük arra, hogy az uniós jog vonatkozó rendelkezésének értelmezése kérdésében az EUB-hoz forduljanak [*Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, EU:C:1974:3, 4. p.; *Mecanarte*, C-348/89, EU:C:1991:278, 44. p.]
- Célszerű olyan ügyekben az EUB-hoz fordulni, amelyekben az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából általános érdekű, új értelmezési kérdés merül fel. [EUB ajánlás]

Előterjesztési jogosultság

E jog érvényesülése sem tagállami eljárási szabályokkal, sem a felsőbb bíróságok vagy alkotmánybíróság ítélezési gyakorlata révén **nem korlátozható**.

- Közbenső alkotmányossági vizsgálat
  - *Melki és Abdeli*, C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363 (francia)
  - *Chartry*, C-457/09, EU:C:2011:101 (belga)
- Eljárási szabály
  - *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723 (magyar)
  - *Elchinov*, C-173/09, EU:C:2010:581 (bolgár)
  - *Križan*, C-416/10, EU:C:2013:8 (szlovák)

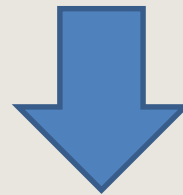
Bíróság

- **Jogszabály alapítja**
- **Működése állandó**
- **Igazságszolgáltatási tevékenységet végez**
- **Döntése a felekre nézve kötelező**
- **Kontradiktórius**
- **Jog alapján dönt**
- **Független**

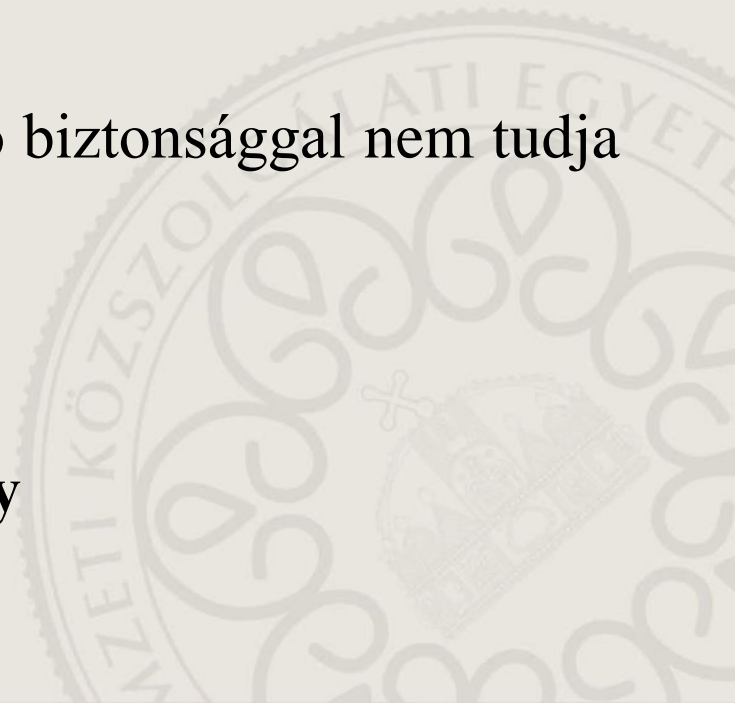

Szükségesség

- Ha a nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy „ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére” [EUMSz. 267. cikk (2) bekezdés].
- A szükségesség két értelemben vizsgálható:
  - a jogkérdés relevanciája
  - a jogkérdést a nemzeti bíróság kellő biztonsággal nem tudja megoldani

CILFIT-ügy

CILFIT-ügy

1. ***acte éclairé***: a szóban forgó jogkérdést megoldó kialakult **ítélkezési gyakorlat** – függetlenül az említett ítélkezési gyakorlatnak helyt adó eljárások jellegétől – még akkor is, ha a vitás kérdések szigorúan véve nem azonosak
2. ***acte claire***: a közösségi jog **helyes alkalmazása** lehet olyan **nyilvánvaló**, hogy az a felvetett kérdés megoldásának módját illetően minden ésszerű kétséget kizár. A tagállami bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy ez ugyanennyire nyilvánvaló a többi tagállam bíróságai és a Bíróság számára is. Kizárólag e feltételek teljesülése esetén tekinthet el a nemzeti bíróság attól, hogy ezt a kérdést a Bíróság elé terjessze, és válaszolhatja meg azt saját felelősségére.
3. ***Relevancia hiánya***

Relevancia

- **Vélelem** szól amellet, hogy az uniós jog értelmezésére előterjesztett kérdések relevánsak (*Mulders*, C-548/11).
- Az EUB a tagállami bíróság mérlegelését csak **kivételes** esetben mérlegeli felül (*Foglia*, 244/80).
- **Hipotetikus** a kérdés, ha
  - olyan tényeken alapszik, amelyek az alapeljárásban **nem következtek be** vagy ezek az alapeljárás tényállásában **nem szerepelnek** (*Jörös*, C-397/11);
  - az állam **jövőbeli, feltételezett** jogalkotásán vagy más aktusán alapul (*Hermes*, C-16/12);
  - azok a tagállami szabályok, amelyek az ügy eldöntését befolyásolják, időközben **alkalmazhatatlanokká** válnak (*Ciro di Donna*, C-492/11).

Az előterjesztés szabadsága I.

1. A felekkel szemben

- A felek indítványai nem kötik a bíróságot.
- A bíróság felhívhatja a feleket, hogy tegyenek javaslatot az előterjesztett kérdések szövegére, de egyedül az előterjesztő bíróság feladata és felelőssége a kérdések tartalmi meghatározása és megfogalmazása [*Kelly*, C-104/10].

2. A tagállammal szemben

- Az előterjesztés belső jogszabállyal nem korlátozható.
- Nem ellentétes az uniós joggal az a magyar rendelkezés, hogy a kezdeményező bíró tájékoztatni köteles az igazságügyért felelős minisztériumot.

3. Az EUB-ával szemben

- Az előterjesztő bíróság mindvégig az ügy ura marad, visszavonhatja a kezdeményezést.

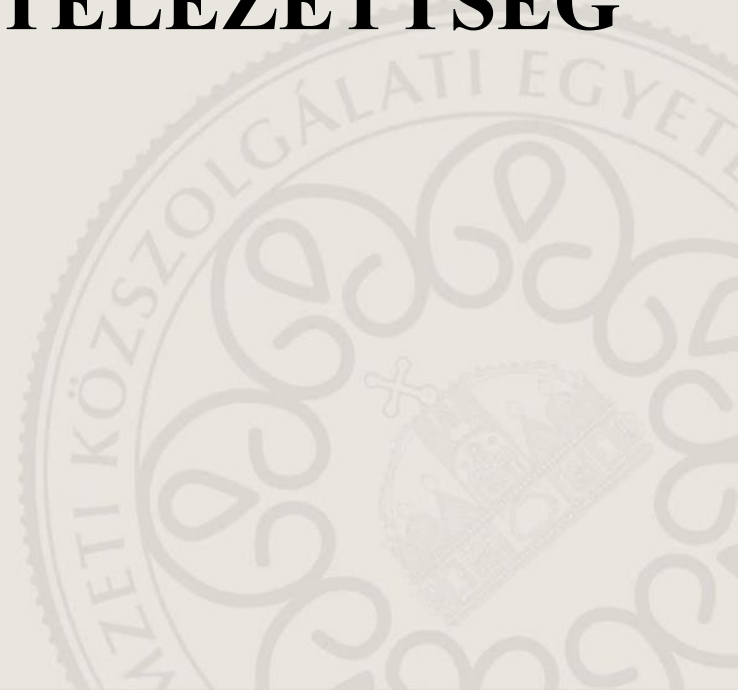

Az előterjesztés szabadsága II.

4. A felsőbb tagállami bíróságokkal szemben
  - A jogorvoslat nem ellentétes az előterjesztő határozattal szemben, de a végzés nem változtatható meg, és az előterjesztés nem mellőzhető. [*Cartesio*, C-210/06].
  - A magyar jogalkotó kiiktatta a fellebbezési lehetőséget.
5. Az alsó fokon eljáró bíróságok pozíciójának erősítése
  - Az alsóbb fokú bíróságok megkérdőjelezhetik és kontrollálhatják az uniós jog értelmezésére irányuló, felsőbb bíróságok által kialakított joggyakorlatot. [*Placanica*, C-338/04, C-359/04, C-360/04]

AZ ELŐTERJESZTÉSI KÖTELEZETTSÉG

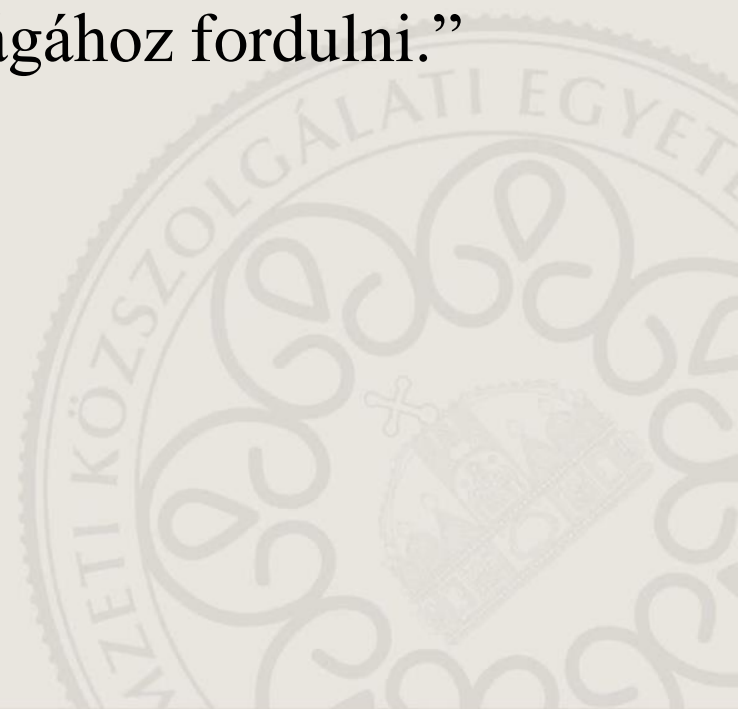

Előterjesztési kötelezettség

EUMSZ. 267. cikk (3) bekezdés:

„Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, **amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.**”

Előterjesztési kötelezettség - elméletek

Objektív elmélet

- Csak annak a tagállami bíróságnak van előterjesztési kötelezettsége, amelynek egyetlen határozata ellen sincs lehetőség jogorvoslatra.

Szubjektív elmélet

- Annak van jelentősége, hogy az adott konkrét ügyben van-e helye jogorvoslatnak.

Előterjesztési kötelezettség – EUB gyakorlata

- Előterjesztési kötelezettség csak
  - **a legfelsőbb bíróságokat**, valamint
  - azon nemzeti bíróságokat terheli, **amelyek határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség.**
- „Amelyek határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség” → Van jogorvoslati lehetőség, ha a határozatot a legfelső bírói fórum előtt megtámadhatják, és e fórum az uniós jog helyes alkalmazásáról is dönthet még akkor is, ha a határozat érdemi vizsgálata előzetes **megengedhetőségi** döntéstől függ [*Lyckeskog*, C-99/00].
- Akkor is van jogorvoslati lehetőség, ha nincs megengedhetőségi döntés, de **a jogalapok köre korlátozott** [*Cartesio*, C-210/06].

Előterjesztési kötelezettség hazánkban

- a Kúria
- az a bíróság, amelynek rendes perorvoslattal tovább nem támadható határozatával szemben az adott ügyre vonatkozó magyar jogszabályok értelmében a felülvizsgálat kizárt

Előterjesztési kötelezettség – EUB gyakorlata

- A nemzeti bíróságok jogosultak arra, hogy megvizsgálják az uniós jogi aktusok **érvényességét**, nem rendelkeznek azonban hatáskörrel arra, hogy maguk állapítsák meg az ilyen aktus érvénytelenségét [*Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452]. → előzetes döntéshozatal

ÖSSZEFOGLALÁS

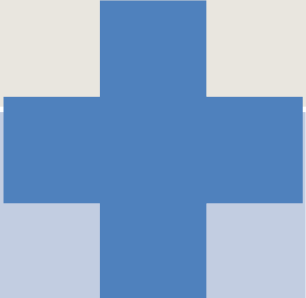

Kapcsolat a bíróságok között

Az EUB **nem dönthet**
a jogvita érdemében.

Az EUB **nem**
jogorvoslati fórum.

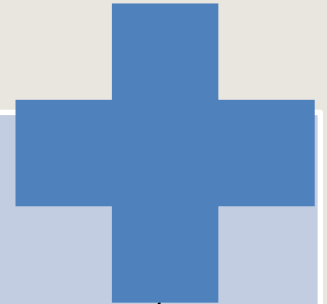
Az EUB feladata az
uniós jog **értelmezése**
vagy az
érvényességről való
állásfoglalás.

Összeegyeztethetőség

*Lamairé-ítélet, C-130/93,
EU:C:1994:281, 10. pont*

Az EUB **nem dönthet** a tagállami jogszabályok közösségi jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségéről.

Tájékoztatja a nemzeti bíróságot minden olyan lényeges szempontról, amelyek lehetővé teszik a belső jogszabályoknak a közösségi rendelkezésekkel való összeegyeztethetősége értékelését.

Hasznos válasz doktrínája

Meilicke-ítélet, C-83/91

A Bíróságnak nem kell az adott kérdéssel kapcsolatos lehetséges tényállások mindegyikére vagy közel mindegyikére értelmezést adni – a **hipotetikus** kérdésre nem kell válaszolnia.

A Bíróságnak olyan értelmezésre kell szorítkoznia, amely **a konkrét ügyben** a nemzeti bíróság által felhasználható; csak a konkrét ügyben felmerülő tények tükrében, kell értelmezést nyújtania.

Feladatok világos szétválasztása I.

Lucchini-ítélet, C-119/05

A Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a per releváns tényeinek megállapítására és a konkrét **tényállás** feltárására, rögzítésére; az előtárt tényállás és jogszabályi háttér helytállóságát sem vizsgálhatja.

Amennyiben a feltett kérdések a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – a kérdések tekintetében köteles **határozatot** hozni.

Feladatok világos szétválasztása II.

Foglia-ítélet, 244/80

A **nemzeti bíróság és nem az EUB** hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához **szükségesnek tartja-e** az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései **relevánsak-e**.

A Bíróság kivételes esetekben jogosult saját **hatáskörének** megállapítása céljából megvizsgálni azokat a körülményeket, amelyek mellett a nemzeti bíróság hozzá fordult.

Uniós jog és belső jog viszonya

Von Colson ítélet, 14/83

Az Európai Bíróság **nem dönthet a tagállami jogszabály érvényességéről**, és azt nem semmisítheti meg még akkor sem, ha az szemben áll az uniós joggal.

A nemzeti bíróságnak **saját nemzeti jogát az irányelv szövegének és céljának fényében** kell értelmeznie.